

نیت پیشنهادی: ضرورت بهبود عملکرد لجستیک تجاری کشور

ضرورت بهبود عملکرد لجستیک تجاری کشور

امروزه لجستیک به عنوان پشتیبان فعالیت‌های تجاری- تولیدی، نقش حیاتی را در تحقق رشد اقتصادی هر کشوری ایفاء می‌کند و اهمیت لجستیک کارا برای تجارت و رشد اقتصادی به‌خوبی صحنه‌گذاری شده است. در یک تعریف کلی، لجستیک تجاری دامنه‌ای از فعالیت‌های ضروری تجاری همچون: حمل‌ونقل، انبارداری، یکپارچه‌سازی بارهای تجاری، و شفاف‌سازی فرایند تبادلات در مرزی تا سیستم‌های توزیع و پرداخت درون کشوری را شامل می‌شود. به‌طور کلی، یک شبکه رقابتی از خدمات لجستیک جهانی، اسکلت تجارت بین‌المللی را تشکیل می‌دهد. باید توجه داشت که توانایی یک کشور در تجارت جهانی کنونی به دسترسی بازرگانان آن کشور به شبکه‌های لجستیکی جابجایی محموله‌های باری در سطح جهانی وابسته است. همچنین کارایی زنجیره‌های تامین یک کشور (از بعد هزینه، زمان و قابلیت اطمینان) به ویژگی‌های مشخصی از بازرگانی داخلی آن کشور (عملکرد لجستیکی) وابسته است. داشتن عملکرد لجستیکی بهتر و تسهیل‌سازی تجارت به نحو قابل ملاحظه‌ای با شکوفایی تجارت، تنوع صادرات، جذابیت برای سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و رشد اقتصادی مرتبط است.

براساس اعلام بانک جهانی، بسیاری از کشورهای در حال توسعه هنوز از بهره‌وری حاصل از مدرنیزه و بین‌المللی کردن خدمات لجستیکی که طی ۲۰ سال گذشته در کشورهای توسعه‌یافته بکار گرفته شده است، بی‌بهره مانده‌اند. بر همین اساس، امروزه اهمیت فراوان عملکرد لجستیکی برای رشد اقتصادی، تنوع‌بخشی اقتصادی، و کاهش فقر به‌خوبی درک شده است. اکنون این نکته که دولت‌ها می‌توانند باعث تسهیل تجارت از طریق سرمایه‌گذاری روی زیرساخت‌های «سخت» و «نرم» شوند؛ به عنوان یک موضوع مهم سیاستی مدنظر بیشتر کشورها قرار گرفته است. دولت‌ها با بکارگیری مداخلات

حمایتی و راهبردی با مشارکت دادن بخش خصوصی باعث بهبود عملکرد لجستیکی کشور خود شده‌اند. در دنیای کنونی، لجستیک نقشی مهم در ایجاد شرایط پایدار دارد.

براساس مطالعات صورت گرفته توسط بانک جهانی، بهبود و ارتقای عملکرد لجستیک به عنوان یکی از اهداف مهم توسعه کشورها، طی سالیان اخیر، مطرح شده است؛ چراکه لجستیک تاثیر به‌سزایی بر فعالیتهای اقتصادی کشورها دارد. مشاهدات این بانک طی سالهای ۲۰۰۷، ۲۰۱۰ و ۲۰۱۲ بیانگر این است که از میان کشورهای با درآمد سرانه هم‌سطح، آن کشورهایی که عملکرد لجستیکی بهتری داشته‌اند شاهد یک درصد رشد بیشتر در تولید ناخالص داخلی (GDP) و دو درصد رشد بیشتر در تجارت بوده‌اند.

بانک جهانی با ارایه و تحلیل شاخصی با عنوان «شاخص عملکرد لجستیک»، موضوع لجستیک را به عنوان یک موضوع مهم جهانی مطرح کرده و کشورها را طبق آن با یکدیگر مقایسه کرده و هزینه‌هایی که کشورها از بابت عملکرد ضعیف لجستیکی متحمل می‌شوند را نمایان می‌سازد. این نهاد بین‌المللی معتقد است که این شاخص به صورت یک کاتالیزور در راستای ایجاد تغییرات اساسی در سیاست تجاری برای سیاستمداران و بخش خصوصی از طریق سرمایه‌گذاری در بخش زیرساختهای تجاری و شکل‌دهی تعاونی‌های منطقه‌ای و بین‌منطقه‌ای مؤثر واقع شود.

با درک اهمیت روزافزون لجستیک تجاری در دنیای کنونی جالب است بدانیم که ایران نیز با توجه به سابقه دیرینه بازرگانی و لجستیک، موهبت‌های خدادای و موقعیت ژئوپلیتیک و ژئوکونومیک خود باعث شده است تا ایران را کشوری لجستیکی بنامند. قرار گرفتن در مسیر پنج کریدور اصلی ترانزیت و حمل‌ونقل بین‌المللی، امکان استفاده و بکارگیری همه روشهای پنجگانه حمل‌ونقل (اعم از: جاده‌ای، ریلی، هوایی، دریایی و خطوط لوله)، داشتن ساحل آبی و مرز خشکی گسترده، دسترسی به آبهای آزاد، داشتن بنادری که به‌صورت بالقوه توانایی قرار گرفتن بین ده بندر بزرگ لجستیکی دنیا را دارا هستند (همچون بندر شهید رجایی)، وسعت زیاد کشور، وجود ارتباط کالایی زیاد بین کشورهای اطراف ایران که ترانزیت آنها از ایران (در صورت فراهم بودن شرایط مساوی با سایر مسیرهای رقیب) هم به لحاظ زمان و هم هزینه مقرون به صرفه‌تر می‌باشد؛ همه و همه بیانگر مزیت‌های لجستیکی فوق‌العاده و حتی منحصر بفرد ایران می‌باشد.

اما با تمام امکانات و فرصتهای موجود جهت تبدیل شدن کشور به یک مرکز لجستیکی، متأسفانه نتوانسته‌ایم از این موهبت‌های الهی و سابقه دیرین در امر لجستیک و بازرگانی به نحو مناسبی بهره ببریم. درحالیکه دغدغه اصلی دهه‌های اخیر نظام برنامه‌ریزی کشور، توسعه صنعتی کشور بوده و هرچه برنامه‌های توسعه بیشتر رنگ‌وبوی صنعتی می‌گرفته‌اند بیشتر مورد تمجید و تعریف بوده‌اند؛ برخی کشورهای همسایه با درک درست شرایط محیطی و آینده‌گاری صحیح، به‌طور شایسته‌ای از موقعیت منحصربفرد منطقه خاورمیانه در جهت توسعه لجستیک و تجارت خود بهره برده‌اند. به‌گونه‌ایکه امروزه دنیا، کشور نفت‌خیزی همچون امارات را نه به خاطر چاه‌های نفتش بلکه به‌خاطر هاب لجستیکی بودنش می‌شناسد. بانک جهانی براساس گزارشی که در اواخر سال ۲۰۱۲ منتشر کرد به بررسی وضعیت تجارت و لجستیک در کشورهای مختلف جهان پرداخته و ۱۵۵ کشور جهان را براساس «شاخص عملکرد لجستیک» رتبه‌بندی نموده است. براساس نتایج حاصل از این گزارش، متأسفانه ایران به‌لحاظ عملکرد لجستیک وضعیت مناسبی نداشته و رتبه ۱۱۲ در دنیا را داراست. این درحالیست که کشورهای هم‌چون امارات، بحرین، کویت، ترکیه و عربستان، علیرغم ضعیف‌تر بودن بسترها و موقعیت جغرافیایی‌شان نسبت به ایران، دارای رتبه‌ای به‌مراتب بهتر از ایران هستند. کفایت بدانیم رتبه کشورهای امارات و ترکیه که به‌نوعی رقیبان اصلی ایران در منطقه محسوب می‌شوند به‌ترتیب ۱۷ و ۲۷ بوده است. موضوع زمانی دردناک‌تر می‌شود که بدانیم همین رتبه نامناسب ایران نیز به نسبت گزارش قبلی (۲۰۱۰) بیانگر نزولی ۹ پله‌ای می‌باشد.

آنگونه که از این نوشتار نتیجه‌گیری می‌شود، وضعیت ایران در شاخص عملکرد لجستیک که بیانگر وضعیت خدمات تجاری و زیرساخت‌های تجاری کشور می‌باشد، مناسب نبوده و نیازمند توجه و سرمایه‌گذاری جدی روی مقوله لجستیک و توسعه زیرساخت‌های تجاری (سخت‌افزاری و نرم‌افزاری) می‌باشد. نیاز به سرمایه‌گذاری قابل‌توجه در حوزه تجارت و زیرساخت‌های آن وقتی صدچندان می‌شود که بدانیم ایران به‌لحاظ جغرافیایی یک کشور تجاری-لجستیکی بالقوه در دنیا و منطقه محسوب می‌شود که می‌تواند درآمد سالیانه‌ای فراتر از درآمدهای نفتی از محل فعالیت‌های تجاری-لجستیکی کسب نماید (همانگونه که کشورهای ترکیه و امارات چنین می‌کنند) و از طرفی طبق سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ به‌دنبال این هستیم که کشور اول منطقه به‌لحاظ اقتصادی و تجاری باشیم.

این موضوع را با تاکید بر این نکته به پایان می‌رسانم که دستیابی به یک برنامه تحول‌آفرین قابل اجرا در حوزه تسهیل جابجایی و تجارت جزو اولویت‌های کلیدی توسعه خیلی از کشورها طی سالیان اخیر بوده و لزوم تدوین و اتخاذ رویکردی یکپارچه و نظام‌مند در راستای برنامه‌ریزی بلندمدت برای توسعه لجستیک تجاری کشورمان کاملاً احساس شده و تدوین نقشه‌راه توسعه و بهبود عملکرد تجاری کشور کاملاً ضروری می‌نماید.

تایید تهیه کننده:	تایید مدیر ذیربط:	تایید حوزه ریاست:	تایید رییس موسسه:
☐	☐	☐	☐